

KUSTBON

Prenumerationspris 1/1 år Kr. 2:— 1/2 " " 1:—	Utgiven av Svenska Folkförbundet. Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.	Utlandet: 1/1 år Kr. 3:— 1/2 " " 1:50
---	--	---

Ny altartavla i kapellet på Lilla Rågö.

Tavlan är målad och skänkt av konstnären F. Buchholz, Riga. Avtäckningshögtidligheten ägde rum söndagen den 22 okt. 1930 före den allmänna gudstjänsten. Officiant kontraktsprosten H. Engström. Texten för invignings-talet utgjordes av. Luk. 5: 1—11. Efteråt avsändes för vid invigningen upptagen kollekt ett telegrafiskt tack från församlingen till konstnären-donatörn.

Konstnäckaren Grentz i Baltischport, som haft hand om tavlans inramning, har utfört ett förtjänstfullt arbete efter konstnärens förslag och därtill gjort det utan arvode.

Ovanstående bild föreställer den nya tavlan.

Svenska dagen

Minnet av hjältekonungen firas av svenskarna i Reval på sed-

vanligt sätt; först minnesgudstjänst i kyrkan och därefter samkväm å Riddarg. 3.

Föredrag, sång m. m.

Teservering.

Vi hoppas, att anslutningen till minneshögtidligheten som vanligt blir stor.

Lärarkåren.

Till föreståndare för den nya folkskolan i Paschlep vid Birkas utsågs lär. Alexander Samberg. Hr. Samberg besitter också alla förutsättningar för denna krävande uppgift. Skolan är blandspråkig.

Till lärare vid svenska folkskolan i Vichterpal utnämndes fru Marta Gottkampff.

Till lärare på Nargön stadfästes läraren A. Appelblom, som tidigare verkat på Vormsö.

Vid skolan i Korkis tjänstgör frk. Lydia Einbluth. Sålunda äro alla lärarposter lyckligt och väl besatta.

Vormsö.

Den 15 okt. hade Vormsö kommunalstämma session. Många viktiga frågor funnos på dagordningen.

Landsvägarnas indelning i klasser kunde ännu icke företagas på grund av föreskriftens otydlighet. Föreslogos smärre förändringar i vägnätet. 2 kl. vägen går Söderby — Hullo — Saxby samt Kärrslätt — Prästgården — Norrby — Söderby och Borrby — Hullo.

Hamnvägen i Sviby, som kretsstyrelsen lovat anlägga, intogs i kl. 3. I samband med detta befullmäktigade stämman kommunalfullmäktige J. Wikström och uppdrog åt honom att hos vederbörande myndighet utverka pennin-

gebidrag till en ny brygga i Sviby, vilken ansågs vara ytterst nödvändig för trafiken mellan ön och fastlandet. Arbetet borde börja redan under instundande vinter. De större poststationerna erhöles 30 kr. i förskott för inköp av frimären.

Hosbyggarna anhölles om bidrag för sin privatskola, vartill även beviljades 250 kr. Stämningen var den bästa, och arbetet hade god framgång. A. V.

Aachen d. 21 okt. I dag kl. 7 inträffade i gruvorna nära Alsdorf en förfärlig explosion. Hela gruvan jämte gruvtornet störtade somman. Marken skälvde på flera km omkrets. All förbindelse mellan gruvan och yttervärlden är avbruten När olyckan inträffade, arbetade i gruvan sammanlagt 400 arbetare, som alla blevo levande begravna. Orsaken till katastrofen har ej ännu utretts. Troligen har man här att göra med en dynamitexplosion.

För några dagar sedan blev en militär tjänsteman bestulen på icke mindre 5000 kr. statens penningar. Stölden ägde rum i en krog i Nömme. Nu har emellertid kriminalpolisen lagt vantarna på tjuven, som visade sig vara en kvinnlig studerande. Tjuven hade redan hunnit göra av med en del beloppet.

Finlands riksdag sammanträdde på måndagen. Till talman valdes f. d. premiärministern Kyösti Kallio, till förste vicetalmän prof. Antti Tulenheimo och andre vicetalmän prof. Ragnar Furuhejm.

Enligt meddelande från Helsingfors ha c:400 av "Lappomännena", som varit med om att

skjutsa kommunister över gränsen till Ryssland frivilligt givit sig i myndigheternas våld.

Lappomännens huvudledare Kosola har fällts till 900 mk böter för en kränkande artikel i tidn „Aktivist“ om landshövdingen i Nylands län generalmajor Jalander. Det nummer av tidningen, vari sagda artikel ingick, konfiskerades.

Den nu sammanträdde riksdagen kommer säkert att göra slut på våldshandlingarna, som fortgått under hela sommaren.

Bensin och sprit.

På vederbörande håll har man försökt räkna ut, att om man uppbländar bensinen med sprit eller spriten med bensin — hur man vill — så får man ett idealiskt motorbränsle.

Saken i sig själv är ju beaktansvärd och man skulle på det sättet funnit avsättning för inhemsk potatis, bara inte några spetsfundiga kemiker räknat ut, att sprit och bensin inte trivas så bra tillsammans som vederbörande lovat.

Det är nämligen brännskifferfabrikerna, vilka framställa bensin, som lastat de vackra framtidsutsikterna.

Norrlandsidyll.

(Forts. fr. föreg. nr.)

Så långt min bror. Tilläggas kan endast, att en bland de trevligaste resor man kan företaga är att resa efter järnvägen från Stockholm över Krylbo — Bräcke — Långsele — Boden till Narvik i Norge. Res från Stockholm med morgontåget kl. 10 en junidag, **TÅG INTE SOVVAGN** utan vanlig sittvagn, det betalar sig att sitta vaken och beskåda naturen. Från Bollnäs till Ljusdal följer järnvägen Ljusnan och mellan Ljusdal och Ringe genomlöper den några av Sveriges fagraste bygder. Glöm för all del inte att stå och titta ut på **HÖGRA** sidan, sedan tågat passerat Ragunda station ty strax på andra sidan älven passerar man det s. k. „Döda fallet“, ovanför vilket Indalsälven en gång ändrade lopp och skar sig en ny fåra. Järnvägen löper fram efter älven ett bra tag och man skymtar genom skogen den djupa fåran, där timmerbråte avlöser

timmerbråte på sandbankarna. Strax före Långsele skymtar man på vänstra sidan Faxälven och när tåget rullat ur från stationen och passerat järnvägsbron över Faxälven ser man litet längre ner på högra sidan. Fax- och Ångermanälvarnas sammanflöde, samt i fjärran utefter den höga älvbranten Sollefteå. Det mest storslagna är dock Formmobron, då tåget krypande sakta passerar den majestätiska Ångermanälven. Har man en gång rest den vägen fram, så längtar man bara till de trakterna igen. Klockan är närmare 11 på kvällen, men natten är så ljus som dagen och ju längre norr ut man kommer, dess ljusare blir det. Fortsätt bara! Ta resan i ett sträck eller stanna på en del platser som tex. i Boden med en avstickare ner till Luleå; i Gällivare där man klättrar upp på Dundret för att få se midnattssolen, och gör en avstickare till Malmerget och till Porjus; i Kiruna för att bese Kieronavare och Luossavaara med dess intressanta malmbyggnad. En färd ner till Narvik hör sedan till en värdig avslutning på en sådan resa. Mycket vackert har jag i min dag sett. Jag har sett Alperna i aftonbelysning, Honolulu's gröna kullar, Fujijama, Japans heliga berg, snöklätt förgyllt av morgonsolens första strålar en gnistrande kall februarimorgon, Niagara och de Klippiga bergen i Nordamerika, Californias gyllene apelsinlundar och röda rosengårdar, men inget går i storslagenhet upp mot vad man får se på en resa mellan Kiruna och Narvik. C:a 400 meter under järnvägsnivån, brant stupande ner ser man Rombaksfjorden och där nere grönska björkarna, där nere är det ett rörligt liv. Korna, små som leksaksdjur och ännu mindre, beta på det frodiga gräset, och där uppe där vi åka, där är det kallt, kallt och snö. I slingringar faller järnvägen så småningom, allt närmare ser man fjorden, båtarna avteckna sig allt klarare och om en stund stannar tåget på Narviks station. Glöm inte att bese malmstansanordningarna, ty det hör till det intressantaste staden kan uppvisa. Och sedan fjällen! Där är den branta, sockertoppsliknande Tötta, där borta „Den sovande dronning“ och där de andra fjällen, med den snöklädda hjässan och foten i fjordens vatten, nästan.

Man kan knappast se sig mätt på de vackra scenerierna, och man försäkras sig själv mer än en gång, att respengarna, fast de gå löst på 100 kronor tur och retur, ingalunda äro bortkastade pengar.

Blir någon av „Kustbons“ läsare någonsin i tillfälle att göra en Sverige-resa. Stanna inte i Stockholm eller bara i mellersta Sverige utan utsträck resan till Norra Sverige. Lämna tåget i Långsele på nedresan och följ med det andra tåget till Härnösand samt Ostkustbanan till Stockholm. Färden skall bli ett minne för livet och ett av de ljusaste minnena, för den som får företa den.

Rikull i september 1930
Eskil Ryden.

Endast en tredjedel av **Andréedagboken** läsbar. Professor The Svedberg har nu avslutat undersökningen av den andra Andréedagboken. Det har lyckats honom att göra ungefär en tredjedel av innehållet på de skrivna sidorna läsbar, och man har därigenom vunnit vissa upplysningar av stort värde för utredningen om André-expeditionens öde på Vitön.

Professor Svedberg anlände i fredags från Uppsala till Stockholm och medförde därvid hela sitt fotografiska material, vilket han överlämnade till Andréekommissionen. Vid överlämnandet genomgick man noggrant detta fotografiska material och granskade de textutdrag, som professor Svedberg kunnat åstadkomma. Själva dagboken låg ännu kvar i Uppsala och kommer nu att överlämnas till riksarkivet.

Upplysningarna knapphändiga, men värdefulla. Andréebokens redaktionskommitté, professorerna J. G. Andersson, Hans W:son Ahlmann och Nils Lithberg ha utfärdat följande kommuniké:

De av professor Svedberg frampreparerade delarna av Andrées dagboksanteckningar handla om de första dagarna av Andrées och hans kamraters vistelse på Vitön i början av oktober 1897 och innehålla spridda ord om naturen på öns sydspets och förberedelserna till vinterlägrets ordnande där. Dessa upplysningar, hur knapphändiga de än äro, erbjuda mycket av stort värde för den utredning, som på grundval av fyndomständigheterna, sjöförklaringarna av „Bratvaags“ och

„Isbjörns“ besättningar samt fyndmaterialets ingående bearbetning pågår för klarläggandet av Andrée-expeditionens öden på Vitön.

Andrées bilder gå ej till eftervärlden. Docenten John Hertzberg, som erhållit uppdraget att söka framkalla Andrées filmrullar, vilket arbete han hållit på med en vecka, framhåller för Dagens Nyheter att de samtliga tyckas vara förstörda, och att det icke finns någon förhoppning om att kunna få fram några bilder. Åtta av rullarna voro som en gröt, och det var redan från början klart att det var utsiktslöst att få fram något av dem. Sedan fanns det några, som man närde en svag förhoppning om att kunna framkalla, och herr Hertzberg har delvis lyckats skilja filmhinnorna från varandra, men icke heller på dessa filmer har funnits några bildspår.

Estlands ev. luth. kyrkas konsistorium stadfäste pastor Harald Engström till kyrkoherde i Svenska S:t Mikael församlingen i Reval, samt desslikes även till kontraktsprost i svenska kontraktet, räknat från den 1. okt. d. å.

Det har kostat mycken energi av församlingens styrelse, ty konsistoriet har flera gånger ställt sig avvisande till församlingens rättmätiga anhållan om past. Engströms stadfästande.

I samband härmed må nämnas, att konsistoriet, när t. f. prosten, kyrkoherden John Klasson flyttade tillbaka till Sverige, utan prostsynodens vetskap och vilja uppdrog åt prosten Tannebaum på Nuckö att, vara t. f. kontraktsprost, ehuru Nuckö församling icke alls hör till kontraktet.

Människorna förlora sin tro. Enligt officiella uppgifter från Berlin ha under år 1929 57.640 personer utgått ur församlingens gemenskap. Bland dessa 57% män och 43% kvinnor. Efter trosbekännelsen är antalet följande: protestanter 50.491; romersk-katoliker 6.570, judar 579 och andra 1 pers.

Olyckor från havet. Under dimman, som rått flera dagar har sjöfarten på Östersjön nästan lamslagits. Sälunda grundslötte tyska ångaren „Kurland“ vid Dagö. Haveristen har emellertid bärgats och torde inbogerats till Hangö.

Estländsk seglare redlös på Finska viken. Vid 8-tiden på söndag morgon fick man ombord

på Helsingforsångaren Otava, som då låg i närheten av Jussarö, sikte på en mindre seglare, som av allt att döma gjort haveri och nu redlöst drev omkring på havet. Kurs sattes på haveristen och det visade sig, att det var en estländsk galeas Viljo, som under resa från Helsingfors till Narva fått riggen överbord. Haveriet hade inträffat redan natten till fredagen och det var i sista ögonblicket Otava kom till undsättning, ty provianten ombord var i det närmaste slut, och besättningen, skepparen Juri Oad och de övriga som befunno sig ombord, Juri Wahter, V. Merenz och dennes hustru samt en Peilman, hade redan samlat ihop det nödvändigaste av sina tillhörigheter. Skutan, som för övrigt torde ha befunnit sig i mindre sjövärdigt skick, hade anlöpt Helsingfors för att reparera de av blåsten illa medfarna seglen och var på väg till Narva. Stark SO-vind rådde och man beslöt därför att söka sig under land på estländska sidan. Kursen ställdes sydväst och vid Surop fyr hade man för avsikt att i skydd av kusten fortsätta färden till Narva. Mitt ute på Finska viken sprang ett stag och i följande ögonblick gick hela riggen överbord. Skutan blev därefter fullständigt redlös och drev ned mot finländska kusten och besättningen var beredd på att vraket vilket ögonblick som helst skulle kastas upp på något av de farliga grunden vid Jussarö. De nödställdas tillfredsställelse var därför stor, då räddningen slutligen kom.

Kapten H. Holmberg, befälhavaren på Otava, meddelade, att då haveristen anträffades, den av stormen knäckta riggen redan kapats, tydligen i avsikt att få vraket lättat från det besvärliga påhänget, som även kunde tänkas vilket ögonblick som helst krossa fartygssidan. Kapten Holmberg hade först för avsikt att taga besättningen ombord på sitt fartyg och lämna vraket åt sitt öde, men insåg även den fara vraket kunde vara för övriga sjöfarande och beslöt därför att bogsera haveristen till Helsingfors. En vajer fördes över till vraket, men sprang inom kort och man måste föra över en starkare kabel. Bogseringen var i den rådande tjockan förenad med vissa svårigheter, synnerligast se-

dan man kommit inomskärs och först senare på söndag afton anlände ångaren till Helsingfors.

250,000 Slavar i sovjetkogarna. Det sovjettimmer, som nu kastas ut över världen, föres fram ur de djupa skogarna i Nordryssland till havet och lastas av genom lottdragning uttagna medborgare samt av slavar i hundratusental. Den nyligen träffade överenskommelsen mellan Sovjet och The British Soft Wood Buying Corporation har enligt The Daily Mail tvingat sovjetmyndigheterna och den röda pressen att intensifiera propagandan och anställa formliga slavjakter på de fågelfria politiska motståndarna. Trots detta är antalet skogsarbetare ännu långt ifrån tillräckligt.

Kontrollen över slavarbetarna omhänderhas av sex diktatorer, som gå under namnet sjestiorka, i vilken samling en viss Ratkovskij spelar en framträdande roll. Denne är en tjekachef med det avskryvda öknamnet „Slaktaren“. Från alla delar av det ryska riket utskrivs tusental personer och föras med våld till skogarna i norr, där de under ytterst olidliga förhållanden — dålig kost och usla bostäder — få tilbringa sitt liv. De bevakas och terroriseras av en speciellt därför upprättad tjekapolis, som bildar en särskild avdelning inom den övriga tjekan. Det är dessa slavar, som skola frambringa nära en miljon standard trävaror, som sovjet nästa år behöver för att kunna fullgöra sina kontrakt.

De små tjuvarna — få gå.

Som bekant heter det i ett gammalt ordspråk, att man hänger de små tjuvarna, men låter de stora gå. I staden Charleston i Virginia gör man däremot tvärtom. Där har nämligen borgmästaren kommit under fund med, att det på grund av stadens dåliga finanser vore en oförvarlig lyx, att inspärta fattiga satar i fängelse. Endast rika kommuner kunna enligt hans mening tillåta sig en sådan lyx. Och därför har han strängeligen lagt stadens poliskonstaplar på hjärtat, att de komma att ådömas sex veckors suspension, om de visa sig ur stånd att fasttaga kapitalstarka missdådare, som också kunde betala de böter, som ådömdes dem.

Pressen i Charleston ställer sig

fullständigt på borgmästarens sida. En tidning ger till och med poliserna rådet, att innan de skrida till någon häktning, för säkerhets skull förvissa sig om att deras offer också äro i stånd att betala böterna. „Vad skall det tjäna till“, skriver tidningen, „att häkta folk, som efter domen falla kommunen till last och som härbärgas och förplägas på skattebetalarnas bekostnad.“

Ödeläggande vattenflod vid bergen. Till följd av de senaste dagarnas rikliga nederbörd brast natten till onsdagen fördämningen till en sjö strax bakom Flörestaurangen vid Bergen och vattnet försade utefter fjällsidan samt förerade sig med en redan förut

starkt översvämmande bäck. Vattenmassorna, som förde med sig stora mängder sten och grus samt träd, förstörde flera villaträdgårdar, trängde in i källare och översvämmade slutligen en väg, under vilken bäcken går i en kulvert, och rev upp vägbanan på en stäcka av 600 à 700 meter. En minkfarm hemsöktes även av översvämningen, och djur till ett värde av 10.000 kr. drunknade.

Byggnadschefen anslår skadorna enbart på byggnaderna till ca 100,000 kr. Den sammanlagda skadan uppskattas till flera hundratusen kronor. Stora stenmassor på flera ton störtade ned mot husväggarna, och träd om en halv meter i diameter knäcktes

som tändstrickor. Det anses som ett under att ingen människa skadades.

Översvämningen är den mest omfattade, som förekommit i dessa trakter på de senaste 10 åren. Raset berörde även en kyrkogård där bl. a. Ole Bulls grav blev svårt ramponerad.

Jordrasen hade en bredd, varierande mellan 10 och 30 meter. Flera vägar blevo genomskurna av raset. Trädgårdsmurar rasades, och telefonstolpar och träd vräktes omkull. Beträffande skadegörelsen på Ole Bulls grav meddelas, att det icke är själva graven som skadats, utan vägen och grusplanen runtomkring.

Frimärken

från de Baltiska staterna bytas mot svenska.
Korrespondens: Svenska, Tyska, Engelska.

O Berntsen,

Mellangatan 2, Köping Sverige.

Svenska dagen

den 6 nov. högtidlighålles på sedvanligt sätt.

Minnesgudstjänst i kyrkan kl. 6. e. m.

Efter minnesgudstjänsten samkväm å Riddar. 3.

HANSA

STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
S. Karja 7.

Reserverad annonsplats

Bierstugan i

Spångbacken, Norrköping.

Rekommenderar sina väl tempererade maltdrycker.

Vid besök i Norrtälje rekommenderas

Stadshotellet

Innehavare Direktör B. O. Lagermark
Musik under sommarmånaderna.

STADSHOTELLET HEDEMORA

Rekommenderas. Modernt

Hotell & Restaurang

Fullständiga rättigheter Tel. Namnanrop

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna

Tillverkar och försäljer:

GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LINNEVÄVNADER samt YLLETRIKÅ

RESTAURANT D A M B E R G

MATSALEN I TR. STOCKHOLM. REKOMMENDERAS

Beställningar av bord N. 12911. N. 6285.

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik Göteborg med alla mellanliggande svenska hamnar till KARLSKRONA—DÄNZIG—LIBAU—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkargatan 17.
NORRKÖPING

REKOMMENDERAS.

„Besök Borås“

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin. Ekorre, Hare och Kanin uppköpas till allra högsta pris. Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

FOUGSTEDTS PÅLSVARUFABRIK Malmö 4

PEHR NILSSON

Byggnadsentreprenör, Stockholm
Husbyggnader — Reparationer

Tel. 6803 Eriksbergsgatan 16 Tel. Norr 6803.
Nybyggnaden, Svevägen 77 Tel. Vasa14577

RESEEFFEKTAFFÄREN VÄSKAN

Kungsgatan 23

STOCKHOLM

Hamnrestauranten Motala

Belägen vid hamnen.

Fullständig servering. Gott bord.
Billiga priser.

Restaurant Runan

Sundsvalls popu
läraaste restaurant

HEMTREVVLIGFESTVÄNING

Förträfflig mat. Billigaste priser

Mc CORMICK-DEERING INTERNATIONAL

LANTBRUKSMASKINER
BRUKET BÄST - I LÄNGDEN BILLIGAST

BEGÅR KATALOGER!

AKTIEBOLAGET

INTERNATIONAL HARVESTER Co.

NORRKÖPING — MALMÖ

Jönköpings stads och läns sparbank

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Smålands Taberg,

„Besök Katrineholm“

HOLMBLOMS
KAPPOR, DRÅKTER

NORRMALMSTORG

Tel. N. 561 STOCKHOLM Rikst. 9255